

На основу члана 13., става 4. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју ("Службени гласник РС" број 10/13, 142/14, 103/15, 101/16, 35/23, 92/23 и 94/24) Градско веће Града Ужице на седници одржаној 19.02.2025.године донело је:

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ГРАД УЖИЦЕ ЗА 2025.ГОДИНУ

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Територија града Ужице лежи у југозападном делу Србије од 43°59' до 43°42' северне географске ширине и од 19°24' до 19°59' источне географске дужине. Налази се у средишњем делу највећег управног округа Републике Србије - Златиборском округу и представља његов административни центар. Са западне стране граничи се са Републиком Српском, а почевши од северозапада са општинама Бајина Башта, Косјерић, Пожега, Ариље и Чајетина. Ужице се налази на надморској висини од 415 m, која варира и прелази 600 метара. Кроз град протиче река Ћетиња и Ужице је географски стављено у долину Ћетиње. Са свих страна је окружено планинама и налази се у регији унутрашњих Динарида. Простире се на површини од 667 км², од које је површина руралне зоне 219км². Просечна густина насељености у руралном подручју је 69 становника/км². Драстична је разлика у насељености територије града и села, што одсликава однос насељености између најбројније градске месне заједнице Крчагово у којој живи 11.200 становника и сеоске месне заједнице Врутци, која је удаљена од центра града око 15 км, а у којој живи само 73 становника. Град Ужице обухвата 31 катастарску општину и 41 насеље. Према попису из 2022.године, у граду Ужицу, на површини од 667 км² живи 69997 становника, тако да је просечна густина насељености 105 становника/км². У градском подручју живи 78.5% укупног становништва, а 21.5% у приградском подручју.

Природни услови и животна средина: По карактеру рељефа, Град Ужице лежи у средње планинском појасу (око 800 м н.в. просечно), чија висина расте од истока ка западу. Сам простор испресецан је речним долинама (Ћетиња, Лужница) које су и основни правци комуникација. Издваја се пет карактеристичних зона: Прва зона представља алувијалне равни Ћетиње и Лужнице. Повољна је за развој свих привредних делатности и насеља, а укупне површине је 3,0 км². Друга прелазна зона је између 500 - 700 м н.в. Погодна је за воћарство и породично становање, густине од 50 ст/ха. Трећу зону чине висоравни (600 - 850 м н.в.), северни део Златиборске висоравни и Креманска долина, укупне површине од око 27 км². То су резервни делови за развој насељских функција, индустрије, пољопривреде (ратарство, сточарство и производња сточне хране), туризма и рекреације. Четврту зону чине стране Таре и Шаргана под већим нагибом, надморске висине и преко 700 м, а погодне су за шуме. Пету зону чине висоравни Таре на око 1000 м н.в., погодне за сточарство, производњу сточне хране и нарочито за развој планинског туризма. Географски и топографски положај Ужице са околином условио је климатске карактеристике са својим специфичностима за ово поднебље, у смислу да припада средњоевропској климатској зони и има умерено континенталну климу, са изразитијим утицајем планинске климе. Планински венци према југу спречавају пролазак топлих ваздушних маса из правца Средоземља, тако да је клима нешто оштрија, осим у долинама и котлинама река, где је махом континентална и жупска. Средња годишња температура ваздуха је 9,5 С°. Годишња амплитуда температуре ваздуха износи 23,0° С, што заједно са поменута два екстрема даје клими овог подручја континентално обележје. Релативна влажност ваздуха је умерена. Средња годишња вредност релативне влажности износи 77,4 %, што није велика вредност за наше крајеве. Просечна годишња количина сунчеве светлости је 2.009 сати, односно 45,9 % потенцијалне изложености сунцу. Сеоско подручје је издигнуто у односу на градско насеље, осунчано и боље проветрено, са изразито слабијим интензитетом емисије загађујућих материја из саобраћаја, ложишта и индустрије, тако да на тим подручјима није заступљен проблем аерозагађења.

Град Ужице има веома густу и разгранату мрежу отворених водотокова (око 720 метара тока на км² површине). Од укупне површине водног земљишта које се налази на коришћењу код ЈВП "Србијаводе" (420 ха), већина водног земљишта (око 95 %), је у функцији одржавања водотокова. На целом простору све воде отичу у два слива - слив Западне Мораве (79,11 % територије) и слив Дрине - Црни и Бели Рзав (20,89 % територије). У карстним теренима, који обухватају највећи део територије, подземна хидрографска мрежа је веома изражена. Истицање ових вода прати водонепропусну подлогу где се јављају типични крашки извори, чија издашност варира (Потпећко врело, Сушичко врело, Врутачка врела, извор Забој на Тари, Раковско врело у Кремнима...). Неки од ових извора каптирани су за потребе водоснабдевања. Главне особине река ужичког краја су да су брзе, планинске и богате водом. Хидроенергетски потенцијал реке Ћетиње која протиче кроз град Ужице није у потпуности искоришћен. На територији града Ужица има око 140 локалних водоводних објеката. Подземне воде (каптирани извори) су углавном извор водоснабдевања становништва у руралном подручју које није повезано на велике водоводне системе. Велики проблем представља недостатак потребне документације о изградњи истих. Карактер рељефа са просеком надморске висине од око 800 м предодређује да се на више од трећине територије града Ужица простиру шуме. Имајући у виду рељеф и услове поднебља, који у највећој мери одговарају шумској вегетацији, састав биљних заједница је изворни и углавном представљен шумом и шумским заједницама. Најзначајнији шумски комплекси налазе се у клисури реке Ћетиње, на падинама Забучја, подручју Беле Земље, на Калуђерским барама на Тари, подручју Јелове Горе и Парка природе „Шарган - Мокра Гора“. Травни, односно травно - зељасте типови вегетације су највећим делом секундарно настали и формирану у прошлости на рачун шуме. Шуме се простиру на (1. - 8. класе) 37,5 % територије града са укупно 28.239,98 ха шумских површина. Просечна дрвна маса лишћара је 22 317 м³, а четинара 11 188 м³. У најнижем појасу заступљене су претежно површине под ратарским културама. У појасу побрђа углавном су распрострањене мешовите шумске заједнице храста. Главне шумске асоцијације су шуме храста сладуна и цера, а делом и шуме храста китњака. Локално се јављају и мезофилне шуме букве. Средње планине представљене су делом шумама брдске букве, много више мешовитим лишћарско - четинарским шумама, а најчешће мешовитим заједницама шума букве и јеле, као и шума букве, јеле и смрче. У појасу средњих планина такође су заступљене (у нижим деловима и на топлијим експозицијама уопште) шумске заједнице црног бора, а у вишим и знатно свежијим положајима мешовите шуме црног и белог бора и посебно, на још свежијим, хладнијим, вишим - чисте шумске заједнице белог бора. Ендемске врсте карактеристичне за овај регион су: балкански ендемит, ушаста млечика, потом илирско - скардопински ендемит - бела млађа, ендемореликтна врста - халачија, зеленика и Панчићева оморика. Представници речних риба су пастрмка, клен и кркуша. Орнитофауна представљена је изузетним примерцима птица грабљивица - сиви соко, змијар, ветрушка кликавка, кобац, шумска сова. Поред њих, значајне су групе атрактивних птица певачица и птица отворених станишта, као што су пољска и шумска шева. Од птица највише има врана, сврака и врабаца. Од крупних сисара заступљени су вук и дивља мачка, потом лисица, видра и куна белица, чија бројност је у порасту, срна и дивља свиња. Поред наведених, богата је и фауна лептира, гмизаваца и водоземаца.

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: Према попису из 2022. године град Ужице броји 69.997 становника од којих у руралном подручју живи 15.032 становника. Просечна старост је 45,13 година. Удео жена у укупном броју становника је 51,69%. Према попису из 2012. године регистровано је 6.466 пољопривредних газдинстава која поседују 20.228ха коришћеног пољопривредног земљишта, од ког су 4.540 ха оранице и баште, 2.972ха воћњаци, а 12.507 ха је под ливадама. Од средине 80-тих година прошлог века приметан је успорен раст па и стагнација у броју становника. Услед негативног природног прираштаја пројекције кретања становништва у наредном периоду су неповољне. Увидом у податке који говоре о кретању броја становника може се закључити да је у периоду између два пописа у Ужицу смањен број становника за -10,3%. Евидентан је тренд исељавања, нарочито младих и високообразованих у веће центре (Београд, Нови Сад). У руралном подручју, према попису из 2011. године регистровано је 6374 газдинстава. Учесће пољопривредног становништва у укупном становништву града Ужица је 21,5%. Број регистрованих пољопривредних газдинстава се стално повећава. Пољопривредна газдинства карактерише уситњеност поседа. Највећи проценат газдинстава има посед мањи од 1 ха, а тек мали проценат има више од 10 ха ораница по пољопривредном газдинству. Старосна структура је неповољна, и то нарочито у брдско планинским селима. Потенцијал развоја је

радно способни и школски део сеоског становништва које ће јасно преузети одговорност за развој своје средине. Последњих година кренуо је процес радне дневне миграције градског становништва у село, пре свега мотивисане економским разлозима. Пољопривредна производња је развијена у складу са природним одликама, али у односу на могућности, ипак недовољно развијена. Када су у питању подаци о компјутерској писмености становника старости 15 и више година у руралном подручју, 44,39% становништва се изјаснило као компјутерски неписмено, док делимично познавање рада на рачунару има 28,52 %

Упоредни преглед броја становника, подаци из пописа

	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2011	2022
Број становника на територији града Ужица	50755	57062	67555	77049	82303	83022	78040	69997
Промена броја становника	-	6307	10493	9494	5254	719	-4982	-8043
Индекс раста броја становника	-	112.4	118.4	114.1	107.4	101.6	93.99	89.69
Број становника у руралном подручју	34268	32995	28916	25348	22358	20494	18293	15032
Промена броја становника у сеоском подручју	-	-1273	-4079	-3568	-2990	-1864	-2201	-3261
Индекс стагнације броја становника	-	96.3	87.64	87.66	88.2	83.38	89.26	82.17

Структура становништва на територији града Ужица старог 15 година и више према школској спреми / попис 2022:

	Попис 2011	Попис 2011	Попис 2011	Попис 2022	Попис 2022	Попис 2022
	укупно	младићи	девојке	укупно	младићи	девојке
Укупно становништво 15 и више година	67.503	32.558	34.945	60.469	28.913	31.556
Без школске спреме	1.574	113	1.461	328	59	269
Непознато основно образовање	5.587	1.461	3.886	2.522	515	2.007
Основно образовање	13.564	6.265	7.299	9.954	4.249	5.705
Средње образовање	35.834	19.365	16.469	32.778	17.798	14980
Више образовање	4.372	2.094	2.278	4.213	1.887	2.362
Високо образовање	6.380	2,944	3.436	9.111	3.816	5.295
Непознато	192	76	116	106	57	49

Структура незапослених лица у граду Ужицу, према степену образовања у 2014. години

		УКУПНО	ЖЕНЕ	МУШКАРЦИ
КАТЕГОРИЈЕ	УКУПНО	5.212	2.839	2.373
Степен стручне спреме	I	802	387	415
Степен стручне спреме	II	262	168	94
Степен стручне спреме	III	1.532	594	938
Степен стручне спреме	IV	1.470	956	514
Степен стручне спреме	V	59	11	48
Степен стручне спреме	VI	507	330	177
Степен стручне спреме	VII-1	572	388	184
Степен стручне спреме	VII-2	8	5	3

Диверзификација руралне економије: Већина руралног становништва, осим пољопривреде, има мало других извора дохотка. У руралним подручјима развој пољопривреде има ограничене могућности, па се

због тога тражи могућност алтернативног начина запошљавања. Ту посебан значај може да има развој других економских (непољопривредних) активности на пољопривредним газдинствима, као и развој различитих врста активности и сервиса који нису тесно везани за пољопривреду. Генерално гледано, постоји знатан потенцијал у туризму руралног подручја, који је само делимично искоришћен. Подршком додатним могућностима запошљавања могу се у неким срединама зауставити негативни трендови депопулације и напуштање села. Диверзификација активности на газдинствима неопходна је за запошљавање и одрживи развој руралних подручја, и њоме се може придонети бољем уравнотежењу регионалног развоја у економском и социјалном смислу. У ужичким селима се почело са развојем сеоског туризма 2003. године захваљујући труду Туристичке организације Ужица. Кроз разне активности су сеоска домаћинства мотивисана да учествују у туристичкој индустрији како би постала део туристичке понуде у нашем граду (бесплатна категоризација, едукација локалног становништва и промоција на сајмовима туризма широм земље, а и даље). Дестинације са развијеним сеоским туризмом које су до сада признате су Мокра Гора, Злакуса, Потпећ, Равни, Јелова Гора и Рибашевина. Ловачка удружења се организују у ловиштима, док риболовци користе потенцијале реке Ћетиње и других риболовачких подручја. На територији града заштићена природна подручја имају предиспозиције за развој еколошког туризма: Национални парк Тара, споменик природе Потпећка пећина, парк природе Мокра Гора, кањони Ћетиње и Рзава и нетакнуто подручје природне равнотеже Јелова Гора. У циљу промовисања ових подручја неопходно је обезбедити едукативне и рекреативне програме, развити посебне облике смештајних капацитета (еко-кампови, етно-села, сеоски туризам), као и развити посебне програме који се тичу животне средине и угоститељске услуге. Најзначајније манифестације у сеоском подручју на територији града Ужица су Ликовна колонија керамике "Злакуса", завичајни дани Мокре Горе, Сабор изворног стваралаштва „Злакуса у песми и игри“, Дани боровнице - Јелова Гора, Међународни филмски фестивал „Кустендорф“ и др. Најпознатији грнчарски центар у Србији налази се у ужичком крају, у селу Злакуса код Ужица. 18 породица чува тајну овог заната. Традиционални производи руралних подручја су: - планински мед са овог подручја који је квалитетан и лековит - пршута из овог краја, позната по добром квалитету - чувене ракије: шљивовица, препеченица, клековача, дуњевача, крушковача, нановача, медовача, дреновача које се производе у руралним подручјима града Ужица - сухомеснати производи из овог краја, непоновљиве ароме и укуса - лековито биље са планинских ливада, као састојак врхунских чајних мешавина као што су: мајчина душица, хајдучка трава, трава ива („из мртвијех повратила жива“), кантарион, здравац, линцура, росопас, враниловка... - млеко из брдскопланинских крајева од кога се праве најквалитетнији и најукуснији млечни производи. Сир и кајмак својеврсни су деликатеси међу млечним производима.

Рурална инфраструктура: На територији Града Ужица налазе се 23 приградске месне заједнице. Све месне заједнице имају изграђену путну инфраструктуру односно асфалтирану главну саобраћајницу и добар део споредних путева. Око половине месних заједница имају прикључак на градски водовод, а остатак становништва се снабдева са локалних сеоских водовода. Сва села су покривена фиксном и мобилном телефонијом. Нормално се одвија поштански саобраћај, а у селима постоји 7 пошта. У месним заједницама налази се 20 школа, 6 домова културе, 45 продавница, ресторана и кафана, 1 библиотека и 8 амбуланти. Град Ужице је са ширим окружењем повезан друмском и железничком саобраћајном мрежом. На овом простору укрштају се значајни магистрални путеви Чачак - Пожега - Ужице - веза са Босном, Ваљево-Ужице - веза са Црном Гором, Ужице-Бајина Башта-Зворник и регионални путеви: Кремна - Калуђерске Баре - Бајина Башта, Ужице - Јелова Гора- Бајина Башта (Варда), Бела Земља - Никојевићи - Чајетина, Ужице - Каран - Косјерић. Оваква заступљеност магистралних и регионалних путева указује на значај општине у саобраћајном повезивању Централне Србије са Црном Гором и Босном и Херцеговином. Обим саобраћаја на магистралним путевима има тенденцију раста. Извор:Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији, 2022. Град Ужице је са железничком мрежом повезан магистралном једноколосечном електрифицираном железничком пругом Београд - Бар за јавни путнички и теретни саобраћај дужине 23,3 км. Железничка станица Ужице лоцирана је на ободу централне градске зоне. Теретна железничка станица лоцирана је у Крчагову. Посебно је интересантна и са аспекта туризма значајна пруга узаног колосека Шарган - Витаси - Мокра Гора - Котроман, намењена за јавни путнички саобраћај. Управљање отпадом: Скупштина града Ужица је послове управљања комуналним отпадом поверила Јавном комуналном предузећу "Биоктош" које у оквиру своје делатности врши одржавање чистоће, уређење и одржавање паркова, зелених и рекреационих површина, одржавање депонија, уређење и одржавање гробља и сахрањивања, одржавање пијаца и пружање услуга на њима и јавних простора за паркирање. Девет општина/града - Ужице,

Чачак, Бајина Башта, Пожега, Ариље, Чајетина, Косјерић, Лучани и Ивањица је 2005.године основало ЈКП Регионална санитарну депонију “Дубоко”, чији је задатак да управља комуналним отпадом од трансфер станица до коначног збрињавања отпада на депонији. Организовано сакупљање отпада врши се у 15 сеоских месних заједница. На сеоском/руралном подручју процењује се да грађани генеришу око 70 % од количине која је на градском подручју, што износи 0,40 кг/дан, јер у отпаду који долази са сеоског подручја је минимална количина био отпада и пепела. По налогу градске службе за заштиту животне средине, на сеоском подручју је распоређено 10 кошева за отпад, запремине 5 м3. Ови кошеви служе за прикупљање отпада изван зона организованог сакупљања на сеоском подручју. На овај начин се сакупи око 500 т/год. отпада. Што се тиче кабастог отпада на сеоском подручју, у зонама организованог сакупљања отпада, грађани поред контејнера углавном остављају душеке, стару кућну технику, старо посуђе и слично. Овај отпад ЈКП “Биоктош” повремено одвози на депонију. Део кабастог отпада са сеоског подручја, које није у зони организованог сакупљања, одлаже се поред кошева од 5 м3, али већи део се и даље одлаже на постојећа дивља сметлишта. Процењује се, да се на овај начин на депонију одложи око 1500 м3 кабастог и зеленог отпада у току године.

Дужина путева (у км), 2022.

			Магистрални	Магистрални	Регионални	Регионални	Локални	Локални
Град Ужице	Укупно	Савремени коловоз	Свега	Савремени коловоз	Свега	Савремени коловоз	Свега	Савремени коловоз
Ужице	395.4	296.2	60.8	60.8	78.5	78.5	256.1	156.9

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: Пољопривредно земљиште заузима око 55% територије града. Махом се налази на простору алувијалних равни Ћетиње и Лужничке долине и има сјајне агроеколошке потенцијале за производњу квалитетног воћа, меса и млека. Територију града карактерише мала заступљеност плодног земљишта 1. и 2. бонитетне класе - 1,03%. Плодна и релативно дубока земљишта лоцирана су у уским речним долинама и у комплексима на урбанизованим деловима простора, па су стога и угрожена стихијским ширењем насеља. Услед дугогодишњег нерационалог искоришћавања земљишта, ови негативни процеси су све више изражени, те се данас на великој површини појављују деградирана земљишта и нарушавања еколошке равнотеже. Земљиште је класификовано од 1. до 5. бонитетне класе, док јужни део територије града припада травно-шумском планинском подручју. Структура коришћења земљишта, у односу на класе земљишта и културе, указује и на велико учешће њива и воћњака 6., 7. и 8. класе земљишта. Оваква структура пољопривредног земљишта погодна је за развој сточарства (посебно млечно - месног говедарства и овчарства) и воћарства као пољопривредних грана. Према попису из 2023.године, на територији града Ужице се налази 7236 пољопривредних газдинстава са укупном површином пољопривредног земљишта од 29.745ha, а површина коришћеног пољопривредног земљишта је 20.156 ha. У структури пољопривредних површина највеће учешће од 33,9% остварују ливаде и пашњаци са површином од 10.083ha, затим оранице и баште чије је учешће од 19% са површином од 5.649ha и воћњаци 12,9% са површином од 3.837ha. У структури педолошког покривача издвајају се: смеђе скелетно земљиште - 35%, црнице на серпентину - 30%, смеђе рудо земљиште - 28%; скелетна земљишта (на кречњаку, шкриљцима и др.) и параподзола - 4%. Укупна површина пољопривредног земљишта у државној својини је 1.140,88 ha а израдом годишњег Програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта биће тачно предвиђена површина за давање у закуп у 2025. години. Системе за наводњавање користи укупно 1.370 газдинстава на укупној површини од око 500 ha. Оно што карактерише пољопривреду ужичког краја су: узгој воћа (малина шљива и јабука) и поврћа, стакленици на обронцима брда, развој пчеларства, производња локалних специјалитета - кајмак, сир и остали млечни производи, свињска пршута и сланина, говеђа пршута и кобасица, као и љута ракија са заштићеним географским пореклом. Најразвијенија делатност у агроиндустрији је прерада воћа замрзавањем, лековитог биља и шумских плодова, а постоје капацитети и за производњу сокова, воћних сирупа, џемова, мармелада, компота и прерађевина од поврћа. Тренутно је у успону сточарство. Према попису пољопривреде 2023. године, од 3.837 ha површина под воћним врстама преовлађују шљиве са 54%, малине 27,3 %, боровнице 7,6% и јабуке 6%. Малина представља комерцијално најисплатљивију воћну врсту која се узгаја на подручју Златиборског округа. Због

микрклиме и конфигурације земљишта, просечан засад малине има површину од 0,1-0,2 ха. Град Ужице у Златиборском управном округу предњачи у узгоју живине, а по проценту узгоја свиња и оваца је на другом месту.

Вишегодишњи засади: Дугогодишња опредељеност становништва на овом подручју за воћарску производњу, због специфичних климатских услова, условила је воћарску производњу лидером. Велика потражња за воћним производима, нарочито малином, довела је до сталног увећања површина под овом воћном врстом која поред шљиве постаје полако лидер у воћарској производњи. Дobar део производње воћа свој пут је нашао и у страним земљама па одатле и акценат на стално увећање засада воћа. На територији Града Ужица под засадима воћа налази се укупно 3.837 ха воћа. Од тога је јабучастог воћа (јабука, крушка, дуња) 282 ха, коштичавог (бресква, кајсија, вишња, шљива) 2.103 ха, јагодастог (малина, купина, боровница, јагода) 1.375 ха, језграстог (орех, лешник) 55 ха и осталог воћа 22 ха, Према попису из 2023.године на територији Града Ужица виноградарска производње се простире на 2ха. Најзаступљенија врста коштичавог воћа је шљива. Углавном се гаји у свим сеоским подручјима. Претежне сорте су Чачанска родна и Стенлеј, а од аутохтоних сорти Трновача, која заузима око 20 % од укупних површина. Оне су основа за производњу висококвалитетних ракија по којима је наш крај надалеко познат. Економски најзначајнији производ пољопривреде Ужица је малина и њеним гајењем се бави највећи део становништва. Најзаступљеније сорте су Виламет - 60%, Микер - 20%, ремонтантне сорте - 10%, Тјуламин - 5% и остале сорте 5%. Због микрклиме и конфигурације земљишта, просечан засад малине је од 0,10ха до 0,20ха. Произведене количине представљају сировину за локалне хладњаче које се баве откупом и складиштењем малине, али немају прерађивачке капацитете. У производњи јабучастог воћа водећа сорта јабуке је Ајдаред. Поред ове сорте, заступљене су и Грени Смит и Мелроуз на значајно мањим површинама. На окућницама се налази знатан број старих, аутохтоних сорти као што су Кожара и Будимка, намењених за локалну потрошњу и за индустријску прераду у сокове и друге производе. Просечан принос у екстензивним засадима је 5-15 т/ха, а у интензивним 20-30 т/ха. У последњим годинама приметан је раст засада под боровницом које има на око 292 ха површине. Код већине воћних врста постигнути приноси и квалитет се не могу оценити као добри. То се нарочито односи на оне воћне врсте које се највише гаје на овом подручју, а малина као доминантна врста је дала задовољавајуће приносе у оним засадима где није дошло до сушења целих или делова засада. У наредном периоду, имајући у виду искуства из претходних година, можемо закључити да је наше подручје изложено утицају екстремних климатских услова, како сушних, тако и влажних. Зато је важно приликом заснивања неке воћарске производње све услове добро проучити и обратити пажњу на избор земљишта, утицај ниских и високих температура, могућностима наводњавања или одводњавања, засењивања и др.

Сточни фонд: Због негативних промена у пољопривреди и сточарству које су се десиле у протеклом периоду (пад куповне моћи, смањење домаћег и губитак иностраног тржишта, и сл.), породична газдинства остала су релативно неразвијена, тржишно недовољно усмерена, са традиционалним технологијама, тако да она данас имају више социјални него економски значај. Савремени робни произвођачи се јављају у малом броју и њихов развој је доста успорен. Према попису из 2023.године сточни фонд Града Ужица тренутно чини 9.275 говеда, 33.349 оваца, 1.076 коза, 7.843 свиња, 42.388 кокоши и 16.458 кошница. На територији града преовлађује екстензивно сточарство са малим бројем грла. Само незнатан број, око 19 пољопривредних газдинстава, има између 20 и 30 грла музних крава, а од укупног броја крава око 2500 су уматичена грла. На територији града пет одгајивачких организација води евиденцију уматичених грла, тј. крава. Због великог интересовања пољопривредних произвођача за овчарство у Програм смо уврстили и меру набавке нових уматичених грла оваца и то Сјеничке расе, Винтерберг и Ил де Франс. Откуп млека у ужичком крају врше следеће млекаре: - Имлек - Млекара Спасојевић - ПК Златибор - Млекара Шабац - Моравица - Куч У директној вези са сточарством је производња ратарских пољопривредних култура где се углавном производи онолико колико је потребно да би се заокружили производни циклуси у узгоју стоке. Површина под крмним биљем је заступљена на укупној површини од 1825 ха. Од тога је: - Мешавина трава 642 ха, - Кукуруз 415 ха, - Детелина 202 хектара, - Луцерка 357 ха, - остале биљне врсте 13 ха. Што се тиче расне структуре код говеда, највише је заступљено Сименталско говече са акцентом на производњу млека, а на другом месту је производња меса. Код оваца највише је заступљена домаћа сјеничка раса са акцентом на производњу меса и вуне, а код свињарске производње углавном су у питању мелези за тов. На нашем подручју заступљена је и производња меда, који је одличног квалитета јер је произведен у природном амбијенту брдско-

планинског подручја које је очувано од индустријског загађења. Највише се производи ливадски, шумски и багремов мед, који се све више меша са сувим воћем и орасима и износи на тржиште у мањим паковањима (за хотелско-туристичке потребе). Осим наведеног, на територији Националног парка Тара и Парка заштићене природе Мокра гора присутне су и биљне врсте којих нема на другим подручјима што представља основ за заштиту географског порекла меда са тих подручја. Произвођача са сертификованом органском производњом немамо, а у процесу конверзије имамо неколико произвођача.

Механизација, опрема и објекти: Опремљеност пољопривредних произвођача механизацијом је доста лоша, односно ради се о механизацији старој 10 и више година. Са таквом механизацијом не могу се постићи неки велики резултати и пратити нови трендови у производњи. Током 2014,2015,2016,2017,2018,2019,2020, 2021,2022,2023 и 2024.године ситуација је почела да се поправља мером нашег Програма која се односи на субвенционисање набавке механизације и опреме, па нам је у плану да се ова мера настави и у 2025.години. На газдинствима Града Ужица налази се следећа пољопривредна механизација: - Трактори са једном осовином: 1439; старији од 10 година: 1302 - Трактори са две осовине: 2503; старији од 10 година 2389 - Комбајни: 186; старији од 10 година: 183 - Берач кукуруза: 36 - Плугови: 1827 - Тањираче: 200 - Дрљаче: 1219 - Сетвоспремачи: 21 - Ротофрезе: 996 - Растурачи минералних ђубрива: 210 - Растурач стајњака: 131 - Сејалице: 368 - Прскалице: 1439 - Приколице: 2108 - Косачице: 2344 комада. Опремљеност објеката за смештај стоке је врло неуједначена и зависи од степена специјализације и величине стада. Мали број пољопривредних газдинстава су током последње деценије имала значајне инвестиције у унапређење стандарда, изградњу и проширење постојећих капацитета. Ови објекти су технички добро опремљени и испуњавају захтеве предвиђене стандардима о добробити животиња. И поред тога, управљање стајњаком и његово складиштење остаје један од кључних проблема са којим се суочава већина великих, али и део малих произвођача. Опремљеност пољопривредних газдинстава објектима за складиштење репроматеријала и финализацију пољопривредних производа је ниска. Углавном се користе постојеће „економске зграде“ и помоћни објекти на газдинству. Објекти за смештај животиња на газдинствима : - 4372 објекта за говеда капацитета 26.117 места, - 3206 објеката за свињарство капацитета 22.238 места - 2.703 објекта за кокошке носиле капацитета 115.443 места - 2.346 објеката за смештај остале стоке капацитета 57.242 места. Објекти за складиштење репроматеријала и финалних пољопривредних производа: - Кошеви за кукуруз: 657 објеката капацитета 10.859 m³ - Амбари: објеката 437 капацитета 17.980 m³ - Силоси: 102 објекта капацитета 3.719 m³ - Сушара: 1240 објеката капацитета 26.439 m³ - Објекти за силажу: 217 објеката капацитета 15.240 m³ - Хладњача: 21 објекат капацитета 1.609 m³

Радна снага: Чланова домаћинстава и стално запослених на газдинствима, према полу и правном статусу, укупно је 10.833, а од тога је 6.618 жена и 4.215 мушкараца. На породичним газдинствима је запослено укупно 10.820 лица. Од тога су 6.615 жене, а 4.205 су мушкарци. На газдинствима правних лица укупно је 13 запослених, а од тога је 3 жена и 10 мушкараца. Чланови газдинства и стално запослени на породичном газдинству према полу: Укупно је 7.236 носилаца газдинства, а од тога су 1.762 жене, а 5.474 мушкарци. Чланова породице и рођака који обављају пољопривредну активност на газдинству је 4.414, а од тога је 2.559 жена и 1.855 мушкараца. Стално запослених на газдинствима нема. Годишње радне јединице ангажоване радне снаге на пољопривреди: Годишњих радних јединица ангажоване радне снаге на пољопривреди укупно има 7415,77 а од тога носилаца газдинстава 3416,89 (766,11 су жене). Чланова породице и рођака који су обављали пољопривредну активност на газдинству има свега 3608,33, а од тога су 2262,52 жене. Стално запослених на газдинствима има 11,15 а од тога је 2,31 су жене. Што се тиче сезонске радне снаге и радне снаге под уговором било је 379,39 радника. Чланови газдинства и стално запослени на газдинству према интервалима годишње радне јединице: Годишњих радних јединица има 7415,77, а остварује их 22480 лица. Управници (менаџери) на газдинствима: Управника укупно има 7236, односно 1759 жена и 5477 мушкараца. Што се тиче нивоа обучености, 7013 лица има само пољопривредно искуство стечено праксом, 160 има основну школу, 63 има пољопривредну вишу школу или факултет и другу вишу школу или факултет има. Газдинства према другим профитабилним активностима у вези са газдинством: Укупно их има 1564, а од тога се прерадом меса бави 111, прерадом млека 756, прерадом воћа и поврћа 825, прерадом других пољопривредних производа 135, обрадом дрвета 53, активностима у шумарству 61, у туризму 27, народној радиности 310, радом на основу уговора у области пољопривреде 21 газдинство.

Структура пољопривредних газдинстава: Према Попису пољопривреде из 2012.године, на територији Града Ужица је 6466 пољопривредних газдинстава. Учешће газдинстава у укупном броју

домаћинства је 24%. Према величини поседа газдинстава која имају мање од 1 хектара је 1626, од 1 до 2 хектара 1458 газдинстава, од 2 до 5 хектара 2162 газдинства, од 5 до 10 хектара 964 газдинства, од 10 до 20 хектара 195 газдинстава, од 20 до 30 хектара 18 газдинстава, од 30 до 50 хектара 11 газдинстава, од 50 до 100 хектара 3 газдинства и 29 газдинстава која немају земљу. На основу резултата Пописа пољопривреде из 2012. године структура пољопривредних газдинстава према броју условних грла стоке је следећа: са мање од 4 условна грла - 5564 ПГ; од 5 до 9 УГ - 698 ПГ; од 10-14 УГ - 120 ПГ; од 15-19 УГ-37 ПГ; од 20-49УГ -38ПГ; од 50 до 99 УГ - 7 ПГ; од 100 до 499 УГ - 2 ПГ.

Производња пољопривредних производа: Главни проблеми града Ужица, који утичу на масовнију производњу пољопривредних производа су уситњеност парцела и недовољна едукација произвођача, јер не примењују у довољном обиму агротехничке мере. Застарела механизација такође представља проблем који лошијом обрадом земљишта доводи до мањег приноса. Због конфигурације терена на територији града, што се тиче биљне производње, најзаступљенији су кукуруз, пшеница, јечам, луцерка и кромпир. Заступљене су и друге биљне врсте, али су на мањим површинама и за сопствене потребе. Просечан принос кукуруза по хектару је 4т; принос пшенице је око 3,5 т; просечан принос јечма по ха је 3 т; просечан принос луцерке по ха је 10 т и просечан принос кромпира је око 13 т. Воћарство је заступљено у следећим културама: засади под шљивом дају просечан принос 10 -12 т/ха малина у просеку даје просечан принос око 6-7 т/ха, а просечан принос јабучастог воћа у екстензивним засадима је 5 -15 т/ха и у интензивним 20-30 т/ха. Од сточарства најзаступљенији су говедарство, овчарство и пчеларство. Говедарство је заступљено у планинским пределима. На територији града Ужица регистровано је 3.357 музних крава са просечном дневном количином млека од 10 до 12 литара дневно, односно око 40.284 литара млека на дан. Пчеларство је заступљено и у даљем је развоју због доброг простора за испашу пчела. За бављење органском производњом постоје изванредни услови, али за сада није заступљена та врста производње. Постоје земљишта која никада до сада нису третирана агрохемијским средствима. Ужице је изузетно богато лековитим биљем и шумским плодовима (шумске јагоде, купине, малине, боровнице, гљиве и сл.) који се прикупљају и обрађују спорадично и углавном неорганизовано, без довољно обуке и контроле. Од прерађивачких капацитета у области пољопривредне производње најзаступљенија је прерада ракије и млека, док у другим сегментима пољопривреде скоро да је и нема и углавном се своди на потребе индивидуалних газдинстава.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника:Регистрованих задружних организација на територији града има 18 а удружења 22. Ове организације се баве различитим делатностима од којих су неке: узгајање калифорнијске пастрмке, производња меда, развој сеоског туризма, производња малина и др. Главни проблеми ових организација су тешкоће око окупљања што већег броја чланова који производе традиционалне и домаће производе, заједнички излазак на тржиште, као и финансијске потешкоће.

Трансфер знања и информација: ПССС «Ужице» обавља едукацију пољопривредних произвођача на територији Града Ужица организујући предавања, радионице, зимске школе и друге видове едукације из разних пољопривредних области. Њена улога је и да поспешује сарадњу пољопривредних газдинстава са институцијама важним за успешну пољопривреду. Информисаност се спроводи путем јавног обавештавања о актуелностима у пољопривреди и селу (регионалне ТВ, емисије и наступи пољопривредних и других стручних лица) и путем организованих скупова са мештанима. Поред тога, Град организује одласке пољопривредника на пољопривредне сајмове, а устаљен је одлазак на Новосадски пољопривредни сајам.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	47.100.000,00	70	450.000,00	0,00
2	Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде	102	1.000.000,00	50	1.000.000,00	0,00
	УКУПНО		48.100.000,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	2.900.000,00	2.300.000,00	100	2.300.000,00	0,00
	УКУПНО		2.900.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	51.000.000,00
Планирана средства за директна плаћања	0,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	48.100.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	2.900.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	0,00
Пренете обавезе	0,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Програмом мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију Града Ужица утврђује се структура мера, односно намена и начин коришћења средстава за 2025. годину, у укупном износу од 51.000.000 динара, утврђеном Одлуком о буџету Града Ужица за 2025. годину ("Службени лист Града Ужица" број 58-1/24). Потенцијални корисници мера подршке су регистрована пољопривредна газдинства са територије града Ужица са активним статусом у складу са Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације, затим удружења пољопривредних произвођача и правна лица за пружање саветодавних и других услуга. Реализација Програма, односно дефинисане мере допринеће: - модернизацији производње и јачању производне конкурентности: - повећању продуктивности газдинства, - смањењу производних трошкова; - достизању националних и стандарда ЕУ на пољу: - заштити животне средине, - здрављу животиња и биљака, - добробити животиња, - заштити на раду; - повећању квалитета производа, хигијене и безбедности хране; - увођењу нових технологија и иновација, и отварање нових тржишних могућности; - очувању производње традиционалних производа; - повезивању сектора пољопривреде и сектора туризма; - унапређењу непољопривредних делатности на сеоском подручју; - добијању производа веће додате вредности у циљу повећања дохода и побољшању одрживих услова за живот сеоског становништва. Пољопривредна политика и политика руралног развоја Републике Србије обухвата низ мера и активности које предузимају надлежни органи у циљу обезбеђивања квалитетне и здравствено исправне хране, јачања конкурентности пољопривредних производа на тржишту, подизања нивоа животног стандарда пољопривредника, пружања подршке руралном развоју и заштити животне средине од негативних утицаја пољопривредне производње.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: По усвајању Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију Града Ужица за 2025. годину од стране Градског већа, исти се објављује на званичном сајту Града Ужица. Информисање

потенцијалних корисника о мерама Програма, врши се такође, и путем штампаних обавештења која ће бити окачени на огласним таблама месних заједница и Градске управе, посредством председника месних заједница, путем локалних телевизија и радија, давањем информација у самој канцеларији за пољопривреду Градске управе Града Ужица усменим и телефонским путем, и сл.

Мониторинг и евалуација: Град Ужице, Градска управа за инфраструктуру и развој, Одељење за привреду, Одсек за пољопривреду испратиће реализацију Програма, тако што ће статистички обрадити (пописати) податке који су очигледни показатељи ефикасности Програма и извршити контролу на пољопривредним газдинствима. Том приликом ће и анкетирати кориснике мера Програма. Показатељи се односе на: - измене и побољшање расног састава - површину и број засада воћа; - набављену пољопривредну механизацију и опрему -модернизацију производње млека кроз набавку нове опреме-лактофризи, музилице... -подизање нивоа знања у области пољопривредне производње -подизање високопродуктивних засада воћа -развој пчеларства Затим ће се кроз анкете спровести анализа колико су спроведене мере допринеле побољшању квалитета пољопривредне производње и уопште колико су утицале на мотивацију становништва за бављење пољопривредом. Надлежна градска Управа ће бити задужено за праћење реализације програма путем контроле документације као и за благовремени пренос средстава непосредним корисницима.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.1.1. Образложење: Техничко-технолошка опремљеност пољопривредног сектора захтева значајније инвестиције у модернизацију производње пољопривредних газдинстава, као и опрему, технологију и јачање производног ланца. У складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014-2024. највећи део буџетских средстава је управо намењен расту конкурентности. Мера инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава подржава мала и средња пољопривредна газдинства у циљу унапређења процеса производње, продуктивности, конкурентности као и технолошког оспособљавања газдинстава у складу са ЕУ стандардима, а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости. Преглед по секторима: Сектор: Млеко Сектором доминирају мали проивођачи, одрживе и делимично одрживе фарме. Општи проблем представља низак ниво квалитета произведеног млека и низак ниво производње по крави, што доводи до непрофитабилног пословања произвођача. Више од 66% породичних газдинстава држи до 3 музне краве што резултира ниским нивоом количине и квалитета млека. Веће фарме се суочавају са лошом технологијом у исхрани животиња, недостатком напредног генетског узгоја и лошим условима држања стоке. Такође, велики проблем представља правилан начин складиштења и правилна дистрибуција течног и чврстог стајњака. Побољшање начина складиштења и хлађења млека, као и развој производа са додатом вредношћу су начини на који се може побољшати конкурентност и квалитет производа. Сектор: Месо Сектор говедарства карактерише ограничен број великих товних фарми и велики број релативно малих мешовитих фарми које производе млеко и месо. Просечан број грла говеда по газдинству је 1,3, просечан број грла свиња по газдинству је 1,1, а просечан број грла оваца на газдинствима је 4,6. Постојеће стање у сектору указује на пад производње меса. Сектором доминира велики број газдинстава са ниским интензитетом производње који желе да унапреде и побољшају квалитет сточарских производа, специјализују се у производњи меса са фокусом на гајење свиња, говеда и оваца, као и да побољшају продуктивност и конзистентност у производњи. Фарме које производе месо нису специјализоване, не користе правилно пашњаке и квалитет коришћене сточне хране није задовољавајући. Такође, неодговарајућа је технологија исхране, као и услови смештаја животиња. Интервенције у оквиру ове мере ће бити усмерене на подршку сектору како би се задовољили национални прописи и како би се приближили стандардима ЕУ у области добробити животиња и животне средине. Сектор: Воће, грожђе и поврће Иако ова газдинства карактерише специјализована производња, кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа. Просечна површина земљишта по газдинству произвођача воћа је 0,54 ха. Просечна површина под поврћем, бостаном и јагодама по газдинству је 0,14 ха. Такође, високи трошкови производње и немогућност утицаја на цене у ланцу исхране доводе до ниског нивоа профита, а самим тим и до немогућности инвестирања у нове капацитете. Низак степен образовања и стручне оспособљености ствара потешкоће када је реч о правилној употреби савремене опреме и коришћењу инпута, сортирању, паковању и складиштењу, примени савремених метода за наводњавање, што резултира проблемом у ланцу прераде воћа и поврћа с обзиром да фабрике не добијају довољне количине високо квалитетних производа. Сектор: Пчеларство Пчеларство представља малу, али изузетно атрактивну пољопривредну делатност, која последњих година почиње да се тржишно усмерава у правцу прихватања услова и стандарда ЕУ. Друштво пчелара Ужице је основано 1937.године, а данас броји 194 члана. Чланови друштва у свом поседу имају 11.000 пчелињих заједница, са просечном годишњом производњом од 280.000 кг меда што чини просечну производњу од 25,45 кг по једној заједници. Према овим подацима, ово удружење се налази у самом врху у Републици Србији. Ужички пчелари су добро обучени за пчеларску делатност и остварују високе приносе пчелињих производа, што су показали и у претходној 2018, 2019, 2020,2021, 2022, 2023 и 2024.години. За даљи успешан развој пчеларства на подручју Града Ужица посебно је важно да се настави са побољшањем расног састава и квалитета пчелињих матица, да се активно ради на повећању броја пчелара и пчелињих заједница по једном пчелару, као и да се посвети посебна пажња здравственом стању пчела.

2.1.2. Циљеви мере: Општи циљеви: - Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава; повећање производње; побољшање продуктивности и квалитета производа; смањење трошкова производње; - Унапређење техничко-технолошке опремљености; одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине; раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта;

усклађивање са правилима ЕУ, њеним стандардима, политикама и праксама. Специфични циљеви по секторима: Сектор: Млеко - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње млека путем циљаних инвестиција на малим и средњим газдинствима; повећање квалитета млека, нарочито у микробиолошком погледу (смањење броја бактерија и соматских ћелија; усвајање добре пољопривредне праксе, као и прилагођавање производа захтевима савременог тржишта; достизање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине; унапређење производне инфраструктура и опреме. Сектор: Месо - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње меса на малим и средњим газдинствима (говеда, овце, козе и крмаче/прасад); унапређење квалитета меса говеда (систем крава-теле), оваца, коза и прасади у складу са националним ветеринским стандардима; достизање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине; побољшање квалитета и конзистентности производње кроз инвестиције у опрему и објекте. Сектор: Воће, грожђе и поврће - Успостављање нових производних линија и обнављање постојеће производње; повећање површина у заштићеном и полузаштићеном простору; побољшање квалитета машина и опреме ради смањења губитака након бербе; побољшање складишних капацитета за воће, грожђе и поврће; повећање површина под интензивним засадима; повећање наводњаваних површина системом кап по кап, повећање површина под противградном мрежом и др.

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Није применљиво с обзиром да није усвојен НППР.

2.1.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мера подршке су регистрована пољопривредна газдинства са територије града Ужица са активним статусом у складу са Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације.

2.1.5. Економска одрживост: Подносилац захтева не мора да докаже економску одрживост инвестиције у 2025. години кроз бизнис план.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: 1) да је уписан у Регистар пољопривредних газдинстава, у складу са посебним прописом којим се уређује Регистар пољопривредних газдинстава (у даљем тексту: Регистар пољопривредних газдинстава, комерцијална пољопривредна газдинства), као носилац регистрованог пољопривредног газдинства, да се налази у активном статусу, као и да се газдинство (парцеле) налази на територији града. 2) у случају да није власник земљишта, односно објекта, мора да има закључен уговор о закупу тог земљишта, односно објекта на период од најмање пет година од дана подношења захтева за коришћење подстицаја 3) да је измирио пореске обавезе за годину која претходи години подношења захтева 4) да је предметну инвестицију купио и преузео у текућој години 5) да може користити више субвенција и остварити повраћај до 450.000,00 динара код Градске управе у текућој години.

2.1.7. Специфични критеријуми: Сектор 1: Млеко - Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која имају до 29 млечних крава на крају инвестиције; У случају када се ради о набавци квалитетних приплодних грла, на крају инвестиције поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ: 3-19 квалитетних приплодних грла говеда млечних раса, односно 10-199 квалитетних приплодних грла оваца/коза. Сектор 2: Месо - Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која имају до 29 грла говеда и / или 199 грла оваца и /или коза и / или 29 грла крмача и / или 199 товних свиња и / или 999 ћурака и / или 299 гусака и / или 4.999 бројлера на крају инвестиције. Имају регистроване објекте са капацитетима за тов/узгој (у складу са Правилником о регистрацији, односно одобравању објеката за узгој, држање и промет животиња- Службени гласник РС, 36-2017): Сектор 3: Воће, грожђе и поврће - Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства са инвестицијама до 49.999 евра. Пољопривредна газдинства, регистрована у Регистру произвођача садног материјала воћа, винове лозе и хмеља у складу са Законом о садном материјалу („Службени гласник РС“ бр. 18/05 и 30/10) са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра. Корисници субвенције могу бити газдинства која поседују 0,1 до 2 ха јагодичастог воћа односно мање од 5 ха другог воћа. Сектор : Сектор повртарство - Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра. Сектор 5: Остали усеви (житарице, уљарице, шећерна репа) - Прихватљиве корисници су пољопривредна газдинства која имају до 49 ха под житарицама и крмним биљем.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.1.1	Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса: говеда, оваца и коза
101.1.2	Изградња капацитета за прикупљање, обраду, паковање, складиштење и одлагање чврстог стајњака, полутечног и течног стајњака, укључујући инсталацију опреме
101.1.3	Опрема за мужу, хлађење и чување млека на фарми, укључујући све елементе, материјале и инсталације
101.1.4	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака; специјализоване приколице за транспорт чврстог стајњака, укључујући и пратећу опрему за полутечни и течни стајњак)
101.1.5	Машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилнице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; косилице; превртачи сена)
101.1.7	Опрема за третман папака
101.1.8	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
101.1.9	Машине за примарну обраду земљишта
101.1.10	Машине за допунску обраду земљишта
101.1.11	Машине за ђубрење земљишта
101.1.12	Машине за сетву
101.1.13	Машине за заштиту биља
101.1.14	Машине за убирање односно скидање усева
101.1.15	Машине за транспорт
101.1.16	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.2.1	Набавку квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза и свиња које се користе за производњу меса
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.4.2	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
101.4.3	Подизање, набавка и опремање система противградне заштите у воћњацима и вишегодишњим засадама
101.4.4	Подизање/набавка жичаних ограда око вишегодишњих засада
101.4.8	Набавка опреме и уређаја за сетву, садњу и мулчирање (са фолијом)
101.4.16	Набавка опреме за резивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста
101.4.19	Машине за примарну обраду земљишта
101.4.20	Машине за допунску обраду земљишта
101.4.21	Машине за ђубрење земљишта
101.4.22	Машине за сетву
101.4.23	Машине за садњу
101.4.24	Машине за заштиту биља
101.4.25	Машине за убирање односно скидање усева
101.4.26	Машине за транспорт
101.4.27	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.4.28	Машине, уређаји и опрема за наводњавање усева
101.5.1	Машине за примарну обраду земљишта
101.5.2	Машине за допунску обраду земљишта
101.5.3	Машине за ђубрење земљишта
101.5.4	Машине за сетву
101.5.5	Машине за садњу
101.5.6	Машине за заштиту биља
101.5.7	Машине за убирање односно скидање усева
101.5.8	Машине за транспорт
101.5.9	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)

2.1.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Критеријуми селекције се не примењују при реализацији мере, већ се средства одобравају по редоследу подношења потпуних захтева. Конкурс ће бити отворен до утрошка планираних средстава, а најкасније до 31.12.2025.године.	не	

2.1.10. Интензитет помоћи: Сектор Млеко: Град Ужице ће са уделом до 70 % субвенционисати износе за носиоце пољопривредних газдинстава млађих од 40 година, особе женског пола и пољопривреднике који плаћају пољопривредно пензијско и инвалидско осигурање (доказ решење или потврда Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање). Сви остали корисници остварују повраћај до 50%, а максимални износ субвенције је 450.000,00 динара (без ПДВ-а) без обзира на вредност инвестиције. Максималан повраћај по грлу је: Набавка женске уматичене теладии 2-4 месеца старости, максималан повраћај до 40.000,00 динара. Набавка уматичених не стеоних јуница максималан повраћај до 70.000,00 динара. Набавка уматичених стеоних јуница повраћај до 150.000,00 динара. Набавка уматичених крава до 5 година старости до 90.000,00 динара, Набавка јагњади, јаради старости 2-6 месеци до 10.000,00 динара, Набавка уматичених шилежади, шилежана, двиски и двисаца старости 6-15 месеци или до првог јагњења до 12.000,00 динара, Набавка уматичених оваца и коза старости до 36 месеци до 15.000,00 динара, Набавка уматичених овнова и јарчева старости до 36 месеци до 18.000,00 динара. Набавка механизације максимални износ субвенције је 200.000,00 динара (без ПДВ-а) без обзира на вредност инвестиције. Сектор Месо: Град Ужице ће куповину оваца и коза са уделом до 70 % субвенционисати износе за носиоце пољопривредних газдинстава млађих од 40 година, особе женског пола и пољопривреднике који плаћају пољопривредно пензијско и инвалидско осигурање (доказ решење или потврда Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање). Сви остали корисници остварују повраћај до 50%, а максимални износ субвенције је 450.000,00 динара (без ПДВ-а) без обзира на вредност инвестиције. Максималан повраћај по грлу је: Набавка јагњади, јаради старости 2-6 месеци до 10.000,00 динара, Набавка уматичених шилежади, шилежана, двиски и двисаца старости 6-15 месеци или до првог јагњења до 12.000,00 динара, Набавка уматичених оваца и коза старости до 36 месеци до 15.000,00 динара, Набавка уматичених овнова и јарчева старости до 36 месеци до 18.000,00 динара, Набавка уматичених назимица и нерастова старости од 7 до 12 месеци до 30.000,00 динара. Сектор Воће, грозђе, поврће: Град Ужице ће са уделом до 70 % субвенционисати износе за носиоце пољопривредних газдинстава млађих од 40 година, особе женског пола и пољопривреднике који плаћају пољопривредно пензијско и инвалидско осигурање (доказ решење или потврда Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање). Сви остали корисници остварују повраћај до 50%, а максимални износ субвенције је 200.000,00 динара (без ПДВ-а) без обзира на вредност инвестиције. Сектор Остали усеви: Град Ужице ће са уделом до 70 % субвенционисати износ за носиоце пољопривредних газдинстава млађих од 40 година, особе женског пола и пољопривреднике који плаћају пољопривредно пензијско и инвалидско осигурање (доказ решење или потврда Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање). Сви остали корисници остварују повраћај до 50%, а максимални износ субвенције је 200.000,00 динара (без ПДВ-а) без обзира на вредност инвестиције.

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број подржаних пројеката
2	Број газдинстава која су модернизовала производњу/опрема
3	Површина под новим вишегодишњим засадама
4	Број набављених грла
5	Број новонабављене механизације
6	Површина под заштићеним простором
7	Број матица
8	Површина под новим системима за наводњавање

2.1.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране Одељења за привреду,

Одсек за пољопривреду Градске управе за инфраструктуру и развој Града Ужица. Инвестиције које ће се финасирати у оквиру ове мере ће се спроводити кроз Јавни позив за подношење захтева са прецизираним условима и неопходном документацијом уз спровођење што боље информисаности и роковима за подношење захтева. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране надлежног органа у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости. Захтеви који испуњавају услове и прихватљиви су, биће финансирани до висине средстава према позиву за подношење захтева и до утрошка средстава предвиђених за ову намену. Захтеви се подnose од стране корисника на обрасцима у складу са условима који су раније прописани. Подносиоци захтева за подстицаје, односно мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим траженим документима (Потврда о активном статусу газдинства, Потврда да је газдинство регистровано као комерцијално, Извод из сетвене структуре, Извод из регистра за животиње, оверена копија уговора о закупу, Уверење о измирењу пореских обавеза, копија личне карте, копија картице текућег рачуна, копија отпремнице и рачуна и др.) Одељењу за привреду, Одсеку за пољопривреду Градске управе за инфраструктуру и развој Града Ужица. Детаљне административне провере се спроводе пре одобравања захтева ради утврђивања да ли је потпун, поднет на време и да ли су услови за одобравање захтева испуњени. Захтеви који стигну комплетни, благовремено и у складу са условима јавног позива биће прегледани по редоследу њиховог пристизања. После административне контроле биће склопљени уговори са крајњим корисницима мера подршке, а накнадно ће бити проверени теренским обиласком газдинстава - крајњих корисника.

2.2. Назив и шифра мере: 102 Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде

2.2.1. Образложење: Пољопривредници су увидели значај удруживања око истих циљева у оквиру сродних послова па све више показују интересовање за формирање удружења. Улога удружења је веома значајна за унапређење пољопривредне производње, а посебно у делу модернизације и едукације пољопривредних произвођача, као и повољности код набавке инпута за пољопривредну производњу и пласмана пољопривредних производа. Поред тога што је од великог значаја за даљи развој пољопривреде формирање удружења у пуној мери олакшава рад и подршку стручних служби које у оквиру једног удружења имају људе истих интересовања. Недостатак знања и добрих примера из праксе су једни од кључних проблема који се решавају удруживањем и подршком удружењима од стране града. Овом мером жели се постићи унапређење рада удружења, посебно из области пчеларства и побољшања конкурентности чланова удружења и увођење нових профитабилних производњи на газдинствима чланова удружења, тако што се посредством удружења која се баве држањем пчела, кроз ову меру жели постићи набавка квалитетних пчелињих матица.

2.2.2. Циљеви мере: Општи циљеви: - стабилност дохотка пољопривредних газдинстава; повећање производње; побољшање продуктивности и квалитета производа; смањење трошкова производње; - унапређење техничко-технолошке опремљености; одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине; раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; усклађивање са правилима ЕУ, њеним стандардима, политикама и праксама. Специфични циљеви: Побољшање конкурентности чланова удружење и увођење нових профитабилних производњи на газдинствима чланова удружења, побољшање и јачање пчелињих друштава. Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње меда на малим и средњим газдинствима.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Није применљиво с обзиром да није усвојен НППР.

2.2.4. Крајњи корисници: Удружења из области пољопривредне производње која се баве пчеларском производњом, са седиштем на територији града Ужица.

2.2.5. Економска одрживост: Подносилац захтева мора да докаже економску одрживост кроз форму пројекта/бизнис плана. Пројекат треба да буде усклађен са Обрасцем који је објављен од стране локалне самоуправе и који је саставни део апликационог формулара.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: Да се пројекат не финансира или је поднет на конкурс у

другим јавним фондовима; Корисник мора да испуни доспеле обавезе по раније одобреним захтевима финансираним од стране локалне самоуправе; Корисник мора да је уписан у одговарајући регистар.

2.2.7. Специфични критеријуми: Прихватљиви корисници су чланови удружења који су уписани у регистар пољопривредних газдинстава и који на крају инвестиције поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ: 5-500 кошница.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

2.2.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Није предвиђено рангирање корисника.	не	

2.2.10. Интензитет помоћи: Удружења могу остварити право на подстицаје до 50% износа средстава, а максимални износ субвенције је 1.000.000,00 динара

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број подржаних пројеката
2	Број газдинстава која су модернизовала производњу/опрема
3	Број матица

2.2.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране Градске управе за инфраструктуру и развој, Одељења за привреду, Одсека за пољопривреду Града Ужица. Инвестиције које ће се финансирати у оквиру ове мере ће се спроводити кроз Јавни позив за подношење захтева са прецизираним условима и неопходном документацијом уз спровођење што боље информисаности и роковима за подношење захтева. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране надлежног органа у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости. Захтеви који испуњавају услове и прихватљиви су, биће финансирани до висине средстава према позиву за подношење захтева и до утрошка средстава предвиђених за ову намену. Захтеви се подnose од стране корисника на обрасцима у складу са условима који су раније прописани. Подносиоци захтева за подстицаје, односно мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим траженим документима (Попуњену апликацију за конкурс, Оснивачки акт са пибом и матичним бројем, Уверење о измирењу пореских обавеза, , копија картице текућег рачуна, копија отпремнице и рачуна и др.) Град Ужице, Градска управа за инфраструктуру и развој, Одељење за привреду, Одсек за пољопривреду. Детаљне административне провере се спроводе пре одобравања захтева ради утврђивања да ли је потпун, поднет на време и да ли су услови за одобравање захтева испуњени. Захтеви који стигну комплетни, благовремено и у складу са условима јавног позива биће прегледани по редоследу њиховог пристизања. После административне контроле биће склопљени уговори са крајњим корисницима мера подршке, а накнадно ће бити проверени теренским обиласком газдинстава - крајњих корисника.

2.3. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.3.1. Образложење: Одрживи развој пољопривреде и руралних подручја захтева да буде заснован на праћењу нових технологија, стручном усавшавању и константном трансферу знања и информација. Пољопривредни произвођачи и сеоско становништво све теже успевају да самостално, без икакве стручне помоћи примењују иновације у производњи, пласману, развоју непољопривредних делатности, маркетингу и другим активностима везаним за развој руралних средина. На недостатак знања и додатних вештина код сеоског становништва упућују и подаци да само мали број носиоца газдинстава имају стечено средње и високо стручно образовање из области пољопривреде, а највећи део носиоца

газдинстава имају знање стечено праксом. Одељење за привреду Града Ужица и ПССС Ужице су битни носиоци едукативних и информативно промотивних активности у руралним срединама. Подручје града Ужица територијално припада Пољопривредној саветодавној, стручној служби «Ужице» са којом традиционално већ дуги низ година има добру сарадњу, а послови које ова служба обавља су дефинисани Уговором између Града Ужица и ПСС Ужице (неки од тих послова су: идентификација и сузбијање амброзије, рад у комисијама формираним од стране Града чији је задатак контрола наменског трошења буџетских средстава за подстицаје у пољопривреди, праћење и обавештавање о појавама биљних болести преко апарата «Метос» и др.) ПСС Ужице ће бити ангажована за пружање стручних услуга и послова за које нису финансирани од стране Министарства пољопривреде и заштите животне средине. Град Ужице сваке године организује и одлазак пољопривредних произвођача на Међународни сајам пољопривреде у Нови Сад, а у плану су и студијска путовања, изложбени сајмови за која се исказу интересовања. Да би одабрали одговарајућег превозника, Град спроводи јавну набавку путем које се одабере најповољнији понуђач за превоз путника – пољопривредних произвођача. Ова мера је у складу са Националном стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014.- 2024. године. Облици стицања нових знања – стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности биће усмерене на пољопривредне произвођаче, сеоско становништво и на стручњаке локалног агросектора, из свих пољопривредних и непољопривредних области, који ће резултате стручног усавршавања користити за даљи рурални развој на подручју Града Ужица. Подршка информативним активностима обухватиће подршку промоције развојних потенцијала и потреба села, очувања традиције, подршку активностима везаним за подизање нивоа пласмана производа и услуга и активностима везаним за развој села у образовном, здравственом, културном, спортском, социолошком и осталим аспектима, који ће утицати на побољшање квалитета живота сеоског становништва.

2.3.2. Циљеви мере: Општи циљеви: Развој пољопривреде и руралних подручја заснован на знању; Функционално повезивање свих актера локалног агросектора; Повећање доступности и квалитета знања, унапређење социјалне и економске инклузије малих и средњих газдинстава и микропредузећа у руралним срединама; Одрживи развој, заштита ресурса, побољшање биодиверзитета и смањење миграције становништва; Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања могу укључивати трошкове организације, путовања, смештаја и дневница учесника.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: У складу је са НПП.

2.3.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мера подршке су Град Ужице и ПССС Ужице.

2.3.5. Економска одрживост: Подносиоци захтева за средства не морају да доказују економску одрживост улагања кроз форму бизнис плана.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: Нема општих критеријума за кориснике.

2.3.7. Специфични критеријуми: Нема специфичних критеријума за ову меру.

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања
402.2	Стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности

2.3.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере.	не	

2.3.10. Интензитет помоћи: За инвестиције интензитет помоћи је 100%.

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број одржаних едукација/радионица
2	Број едукованих пољопривредника
3	Број организованих манифестација, сајмова, изложби и студијских
4	Број штампаних примерака промо материјала

2.3.12. Административна процедура: Средства за меру - Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју, предлаже Савет за пољопривреду Града Ужица, а одобрава Градско веће Града Ужица.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Шумадије и Западне Србије	рзс*
Област	Златиборска област	рзс*
Град или општина	град	рзс*
Површина	667	рзс*
Број насеља	41	рзс*
Број катастарских општина	31	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	31	
Демографски показатељи		
Број становника	69997	рзс**
Број домаћинстава	28024	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, km ²)	105	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	-10,3	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	-17,8	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	13.6	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	23.2	рзс**
Просечна старост	45.13	рзс*
Индекс старења	166	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	4.71	рзс*
Основно образовање (%)	16.5	рзс*
Средње образовање (%)	56.6	рзс*
Више и високо образовање (%)	22	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	21.5	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	Брдско планински	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	/	Интерни

Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	Умерено-континентална	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	796,8	Интерни
Средња годишња температура (oC)	9,5	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Град Ужице има веома густу и разгранату мрежу водотокова (око 720м тока на км ² површине). Од укупне површине водног земљишта које се налази на коришћењу код ЈП "Србијаводе" (420 ха), већина водног земљишта (око 95 %) , је у функцији одржавања водотокова. На целом простору све водеотичу у два слива - слив Западне Мораве (79,1 %) и слив Дрине - Црни и Бели Рзав (20,89 %)	Интерни
Површина под шумом (ha)	7.563	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	25,4	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	15	рзс*
Посечена дрвна маса (m3)	Лишћари 22.317 Четинари 11.188	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	7.236	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	7.839	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	92,87%	
- правна лица и предузетници (%)	7,13%	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	20156	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	67,8	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	19.631	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	5.611	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	2,78	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	103	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	Нема података	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	1046	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	3,14	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	356	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	1.140,88	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	92	Интерни
- физичка лица (%)	1	Интерни
- правна лица (%)	0	Интерни

Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	219.041	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	13872	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	13823	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	2854	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)	14770 ; 13885	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	10.833	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)	99,88	рзс***
Годишње радне јединице (број)	3.619,49	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	27	Интерни
Производња пољопривредних производа(количина):		
- биљна производња (t)	Нема података	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	Нема података	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева(km)	395.4	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	Поште 16 Тел. претпл. 33173	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	21108	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	17302	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	7535	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	Нема података	рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	1	Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	64	рзс*
Број становника на једног лекара	228	рзс*
Број корисника социјалне заштите	1239	рзс*
<i>Диверзификација руралне економије</i>		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	3815	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	1564	рзс***

Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	Туристи: 51.000 Просечан бр. ноћења туриста: 2,9	рзс*
Трансфер знања и информација		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	Да	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	50	ПССС

_____

Датум и место

М.П.

_____

Потпис овлашћеног лица у АП/ЈЛС

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја